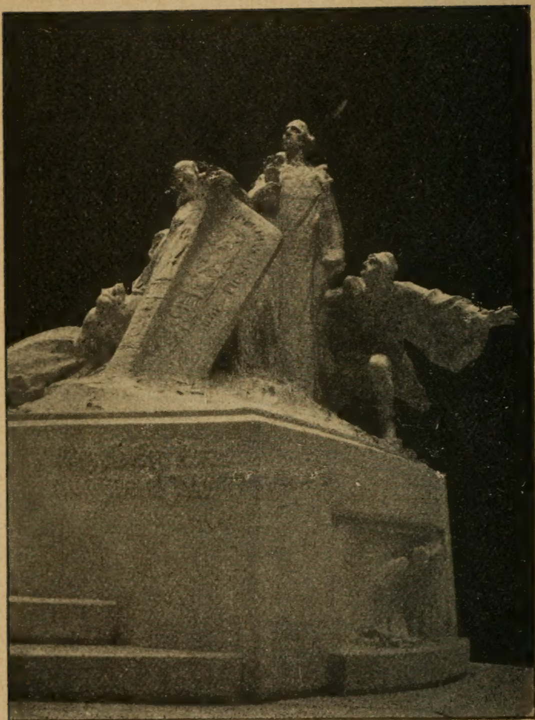

V. SOKOL-BORSKÝ:

HUSITSKÁ KRONIKA

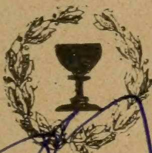

L. Šaloun: SKUPINA HUSITŮ

V. SOKOL-BORSKÝ:

HUSITSKÁ KRONIKA

1913.

NÁKLADEM »SOKOLSKÝCH BESED« NA SMÍCHOVĚ. TISKEM EM. STIVÍNA V PRAZE.
V KOMISI NÁRODNÍHO KNIHKUPECTVÍ AL. SRDCE V PRAZE, SPÁLENÁ 19.

V. Sokol-Borský:

Husitská kronika.

Světlým okamžikem našeho národního života jest šestý červenec, kdy všichni každoročně dovedeme se spojit v jediný tábor ctitelů Husových.

Památky Husovy vděčně vzpomínáme, vždyť jedině chrabrému tomu vystoupení velikého Husa svého, jedině hrdinnému zápasu velikých otců svých proti tyranii Říma máme co děkovati, je-li národ náš podnes živým mezi živými, je-li podnes národem schopným rozkvětu a hodným budoucnosti.«

Vzpomínejme vždy bohatýrských dob českých, kdy neohrožení Husité se jménem Husovým na rtech nadšeně vrhali se v boj a vítězili. Vzpomínejme, že bylo to nadšení,

síla, vědomí pravdy a poctivost vedle kázně, které byly tajemstvím úspěchů vojů husitských.

* * *

Idea života křesťanského ve 14. století střetla se se životem skutečným. Ti, kdož »svým stavem povoláni byli hlásati lidu slovo boží a vésti jej ku pobožnému živobytí na zemi i ke spasení na věčnosti, stali se prvním kamenem úrazu.« Neshody mezi mnichy žebravými a světskými kněžími rostly, ba i k bouřím došlo a dlouho trvalo, než biskup Jan z Dražic zjednal smíření.

Asi r. 1360 povolán do Čech znamenitý kazatel *Konrád Waldhauser* z Rakous. Proslulá jeho kázání, v nichž nikoho nešetřil, bez milosti káral pýchu, lakotu a rozmařilost Pražanův, nejen přivábila množství posluchačů, ale i způsobila u mnohých změnu pronikavou.

Příklad Waldhauserův pohnul i pražského kanovníka *Miliče z Kroměříže,* jenž těšil se zvláštní přízni císaře Karla IV.

Tehdy stav duchovní v převážné většině zachvácen byl lakomstvím, které se neštítilo ničeho. Za peníze dávali rozřešení i nejhorším hříšníkům, duchovní vedli nemravný i nezřízený život. Na svých cestách poznal Milič život duchovních a

poměry jich učinily naň dojem nesmírný. Odhodlává se vlastním příkladem působiti na kněze, zříká se důstojenství a nikterak nedá se od svého úmyslu odraditi. Odpovídal prostě, že ten, kdo drže pluh v rukou ohlíží se, není způsobilým vejíti do království božího. Milič chce se státi kazatelem, chce býti takovým knězem, jak jej jedině sám chápe.

V lesích šumavských se připravoval k úkolu svému a vrátiv se do Prahy r. 1364 počal působiti. Kázal, ale smáli se mu pro neumělé kázání. Nedal se odstrašiti, vytrval a získal tolik posluchačů i přívrženců oddaných, že prostory chrámové nestačily návalu.

»Když stál v nadšení na kazatelně, jakoby se odštěpovaly jiskry, které zapadaly v srdce posluchačů, zaněcujíce zde očistný a povznášející plamen.«

Miličovi však nestačila Praha, šel tedy kázat na venek. Jeho slovo plné podmaňující síly zapadalo do duší, pronikalo celou bytostí, jehož stopy nebylo již možno vymýtiti. »Posluchači odnášeli si dojmy vyvolané pražským kazatelem v srdcích do svých příbytků, vesnic a samot, tam dřímaly a rostly, žáci Miličovi je živili, až Hus, jeho stoupenci, přátelé a mstitelé jiskry rozdmýchali v plamen, požár.«

Nadlidská práce kazatelská i studie přivodily u Miliče vyčerpání sil a silné rozechvění. Klesá na mysli, je přesvědčen, že nic nevykonal, co si umínil, a odhodlává se vstoupiti do kláštera. Ale přátelé Miliče zachránili, dodali mu odvahy, aby nehrozil se obrovského cíle, jejž sobě vytkl.

Milič sice upustil od úmyslu svého vstoupiti do kláštera, ale začal sníti o příchodu Antikristově. Pročítaje bibli a srovnávaje dobu současnou s dobou, jež dle bible má přijíti před příchodem Antikristovým, usuzoval, že Antikrist přišel. A byl přesvědčen, že tím jest císař Karel IV., jenž obohatil církev a zahrnul ji leskem a slávou světskou a tím ji porušil. Milič neostýchá se to veřejně prohlásiti, a je za to trestán žalářem. Zkoumají jeho spisy a úsudek zněl pro Miliče příznivě. Propuštěn ze žaláře odchází do Říma, aby tu nabyl poučení. Sotva však oznámil na dveřích chrámových, že bude kázati o Antikristovi, byl vyhledán a zatčen. Když papež dorazil do Říma, propuštěn byl Milič ze žaláře, a dostalo se mu slyšení u papeže a také poučení, že uklidněn mohl se vrátiti do Prahy a tu věnovati se výchově svých žáků. Ale i dále nepřestával horliti proti nemravnému životu duchovních a proto mnoho zakusil protivenství, ba

i v Římě očerněn. Důvěřoval však, že pravda vysvitne nad slunce jasněji a že ji žádná lež zatemniti nedovede. Odebral se do Avignonu, kde vysvětlil všechnu svou i práci i působení. Ale nadlidská práce, sebezapírání a stálé vzrušení, uvrhly Miliče na lože, z něhož již nepovstal. Zemřel r. 1374.

Morálka Miličova není církevní, je křesťanská a lidská. Církev nežila dle evangelia, proto ji káral a napomínal. Sám dobrým příkladem předcházel, jak kázal, tak žil, pociťoval těžce nespravedlnost a útisky, jimiž trpěli chudí.

»Milič byl hluboce český člověk. Jeho češství hlásí se v něm k životu a k zápasu o svá práva, a rozvilo se krátce v husitství a českobratrství.

Ve šlépějích Miličových věrně kráčel nadšený jeho žák *Matěj z Janova,* který nebyl činným tak slovem, jako písmem. Snažil se, aby každému bylo vodítkem písmo svaté a příklad Kristův a jeho apoštolův. »Kdyby církev byla šla za touto myšlenkou«, praví Palacký, »která nikoliv nebyla na odpor zásadám jejím, bylo by uvarovalo se rozdvojení na západu a dějiny křesťanstva byly by od pěti století vzaly cele jinou tvářnost na sebe; o Husovi ani Lutherovi nebylo by snad ani řeči«. A poněvadž nešla církev za

myšlenkou tou, nastaly neshody, jež vypukly brzo v bouři, jaké dosud nevídáno.

Na vysokých školách pražských zatím konali studia ti, kdož toužili po nápravě v hlavě i údech církve. Nemálo k tomu přispěly spisy anglického učence *Jana Wycliffe,* jichž nadšeným čtenářem byl i *Mistr Jan Hus z Husince,* jenž narodil se r. 1369. V Praze studoval a dosáhl hodností akademických.

1401: 15. října zvolen děkanem fakulty filosofické a

1402: 14. března zvolen *Jan Hus kazatelem* v kapli betlémské. Zde nalezl místo nejlepší, odkud mohl mluviti k srdcím lidu Pražského.

17. října zvolen *Hus rektorem university* Pražské.

1403: V té době činností kazatelskou stál Hus stále v popředí. Při slavnostních shromážděních university byl řečníkem slavnostním a jeho pověst kazatelská spolu s bezúhonným životem zjednala mu i úctu nového arcibiskupa Zbyňka z Hasenburku, „který veden jsa nejlepšími úmysly, vyžádal si od Husa upozornění na vady kněžstva, které by našel, a jemu i přátelům (Pálčovi a j.) poskytoval možnosti, aby opravné své snahy mohli vyložiti na místě

příslušném tím, že je ustanovoval za kazatele na schůzích kněžských.“

Hus i jeho přátelé použili této příležitosti a úsilovně upozorňovali a potírali to, co tížilo nejvíce — úpadek mravnosti ve velké části kněžstva. Činnost Husova však, byť i arcibiskupem byla schvalována, nelíbila se většině prelátů, kteří arcibiskupa obklopovali. Vzbouřila je z klidu a vzbuzovala podezření. Jméno Wycliffovo — v Anglii již odsouzené — podezření stupňovalo. Z Čech prý vyšel popud k bulle papežské ze dne

1405: 24. června, jíž arcibiskup varován před zmáháním bludů Wycliffových ve svém okrsku. Kromě jiných i Hus od protivníků obviňován z přilnutí k tomuto učení, vždy však odmítal, ani v jeho spisech není po něm stopy.

Arcibiskup, aby zbavil se stálých žalob, vyžádal si od mistrů českých, proti nimž zejména obracelo se podezření z wycliffwství, dobré zdání o článcích Wycliffových. Schůze

1408: 20. května nevyzněla dle přání Zbyňkova zakazujíc hlásati články ty pouze v jich smyslu kacířském, bludném neb pohoršlivém. Přes to však schůze červnová kromě jiného uložila majetníkům knih Wycliffových, aby je před-

ložili k zkoumání a zakázala kázání proti kněžstvu.

Nařízení o knihách uposlechli všichni i Hus. Avšak zákazu kázání proti kněžstvu neuposlechl a uznal za vhodné vyložiti, proč a jak je dovoleno dotýkati se vad duchovenstva. Tato okolnost zavdala nepřátelům nového směru k žalobě na Husa, kteří docílili, že přátelský poměr Husův k arcibiskupovi se změnil. Od podzimu již r. 1407 nebyl zván Hus za kazatele schůzí kněžských. S větším zápalem oddal se Hus kázání před lidem českým. Tehdy nebylo vynikajícího kazatele německého v Praze a tak vystoupení Husovo na kazatelně má nesporně veliký význam národní. Živlu českému dostalo se vzpružení, ale on opět uznává a podporuje horlivost kazatele českého. Úspěchy českých kazatelů naplňovaly německé měšťany i mistry odporem i vůči hnutí náboženskému. Tak stává se opravné hnutí náboženské hnutím národním, přináší prvky národního probuzení. Odtud stupňoval se požadavek, že Čech má býti prvním v Čechách, jako Němec v Němcích, Francouz ve Francii.

V tom tedy záleží význam husitství i činnosti Husovy: ve zvýšeném vědomí národním, v prohloubeném uvědomění náboženském a ve

splynutí hnutí národního s hnutím náboženským. V tomto spojení tkví podstata husitství i činnosti Husovy.

Za těchto okolností vystoupila na povrch i otázka nadvlády ciziny na universitě. Nastal spor, který živen byl událostmi vnějšími. Učený svět křesťanský byl pobouřen rozkolem papežským a proto s radostí uvítán návrh z Francie, aby o jednotu pokusil se obecný sněm svolaný do Pisy. I král Václav souhlasil s návrhem, třebas arcibiskup bránil se proti němu vlivem svých rádců. Požádal proto král o souhlas university, kde narazil opět na odpor cizích mistrů. Čeští mistři všichni souhlasili s návrhem francouzským. A tak král Václav podrážděn odporem, vyhověl přání Čechů a vydal

1409: 18. ledna památný *dekret kutnohorský,* jímž Čechům na universitě přiznány hlasy 3, cizincům 1. Němečtí studenti těžce to nesli a proto

16. května *vystěhovali se* z Prahy do Lipska.

Na universitě sice nový proud zvítězil, ale znepřátelil si arcibiskupa, který chtěl si poslušnost vynutiti. Namáhání arcibiskupovo, dokud stál proti koncilu v Pise i papeži Alexan-

drovi V. tam zvolenému, bylo marné. Jakmile však arcibiskup Zbyněk

2. září přihlásil se k papeži Alexandrovi, ihned snažil se v prvé řadě zameziti Husovi činnost kazatelskou. Tak došlo

20. prosince k vydání bully, jíž zapovězena kázání v jiných kostelích než katedrálních, kollegiátních, klášterních i farních a nařízeno nové prozkoumání spisů Wycliffových. Bulla namířena hlavně proti kázáním Husovým v kapli Betlémské.

Hus však nemínil uposlechnouti tohoto nařízení a v kázání ohlásil odvolání k papeži. Z arcibiskupova nařízení byly

1410: 16. července spáleny knihy Wycliffovy a Zbyněk ujev z Prahy, vyhlásil na Husa klatbu.

25. srpna pohnán *Hus ke dvoru papežovu* se ospravedlnit. Přátelé Husovi i král Václav sám však obávali se o Husa a proto vyslali tam prostředníka.

1411: 15. března ohlášena v Praze *kletba na Mistra Jana Husa.*

1412: 7. června vystoupili *Hus a Jeronym na universitě proti odpustkům.*

11. července sťati mladíci Martin, Jan a

Stašek, kteří veřejně se ozvali proti velebení odpustků některých kněží. *Prvé oběti husitství.*

15. července *opustil Hus Prahu,* ale již 6. srpna opět *v Praze kázal.*

1. října protivníci Husovi táhli ke kapli Betlémské, kde právě kázal, a chtěli rozehnati posluchače i zajati kazatele. *Útok Němců byl odražen.*

2. prosince *opouští Hus Prahu.* Čas svůj trávil nejvíce *na hrádku Kozím* nedaleko Sezimova Ousti, kde nejen sepsal nejlepší své knihy, ale i pilně kázal. V Táboře vzniklo také nové samostatné ohniště husitismu: *sekta Táborská.* Po smrti svého příznivce Jana z Oustí odebral se na *Krakovec* u Rakovníka a v okolí jeho pilně kázal.

1413: 31. října zatím vykonány přípravy k valnému sboru církevnímu — *koncilu v Kostnici,* kde i pře Husova měla býti rozřešena. Účel koncilu:

1. sjednocení církve zrušením trojice papežů,
2. oprava církve ve hlavě i oudech,
3. potlačení nauky Wikliffovy a Husovy.

1414: Zikmund vyzval Husa, aby dostavil se do Kostnice. Hus neodolal vyzvání zvláště proto, že slíben mu bezpečný průvod i ochrana.

11. října v průvodu tří pánů českých *odchází do Kostnice.* Byli to: Jan z Chlumu, Václav z Dubé a na Leštně, a Jindřich ze Chlumu na Lacemboku.

3. listopadu *Hus v Kostnici.*

28. listopadu *poprvé před koncilem,* načež v noci odveden do domu kanovníka Kostnického, kdež byl hlídán od lidí branných.

6. prosince uvržen do vězení v *klášteře Dominikánském,* kdež onemocněl. Papež dal Husa léčiti a

1415: 8. ledna přenésti do jiného zdravějšího bytu. Po útěku papeže Jana XXIII. převezen Hus do zámku *Gottlieben* u jezera, kde spoután na rukou i nohou.

4. dubna do Kostnice přichází *Jeronym,* ale nucen utéci. Byl však přece dopaden a

23. května uvržen do vězení.

5. června Hus poprvé u výslechu.

12. června čtěn v koncilu Kostnickém stížný list 450 pánů českých proti věznění Husa a Jeronyma.

1. července poslední Husův list z vězení sboru kostnickému.

6. července upálen v Kostnici Mistr Jan Hus, ozdoba národa českého. V době nejhlubšího úpadku církve vystoupil proti knížatům kněž-

ským, největším škůdcům učení Kristova; neohroženě háje pravdu, položil pro ni sám život.

11. září odvolává mistr *Jeronym Pražský* učení Husovo, ztýrán až k smrti. V zápětí však kajicně vyznává Husa.

1416: 30. května *upálen* mistr *Jeronym Pražský v Kostnici.*

Palacký o něm praví:

»Rovnaje se jemu (Husovi) výtečnými dary ducha, ostrovtipností a výmluvností, lišil se přece od onoho přísně opravdového a pevného charakteru větší *jarotou mysli* a jakousi *neustavičností* i zevnitř se jevící.«

O smrti Jeronymově píše Poggius:

»Když přišel na popraviště, sám se svlékl z šatův a pad na kolena, modlil se před kolem, k němuž nahý přivázán byl mokrými provazy a řetězem; potom obložili ho dřívím ne drobným, ale obhroublým až do prsou, slámy mezi ně nakladše. Jakž dříví hořeti počalo, jal se zpívati píseň, kterou mu sotva oheň a dým přetrhl. To pak bylo největší znamení stálosti mysli, že když kat ze zadu chtěl zapáliti oheň, aby ho neviděl, on »sem přistup«, dí, »a zapal přede mnou; neb bychť se bál ohně tvého, byl bych sem se nedostal«.

Dvě hranice v Kostnici, na nichž zahynuli dva muži znamenití, byly jedině příčinou, že husitství v Čechách nabylo převahy. Lid český nemohl si srovnati s pravdou a spravedlností, že muži pobožní, kteří snažili se o mravní zušlechtění příslušníků svého stavu, odsouzeni byli k smrti potupné a proto vší mocí vystoupil proti moci církevní.

První vůdcové lidu *Mikuláš z Husi a Jan Žižka z Trocnova* přišli k universitě pražské s otázkou, sluší-li mocí brannou válčiti pro svobodu slova božího? Žádali určitého vyjádření pro své stoupence, aby zamezili napřed všelijaké pochybnosti. Dostali je. »Dovolení k boji obmezeno jest jediné, kdyžby nastala ta nejvyšší potřeba k zachování života; pravili, že by byla *věc nekřestanská, chtíti mečem v rukou rozšiřovati slovo boží;* pravý křesťan, že má přemáhati protivníka svého trpělivostí a obraceti jeho láskou i poučováním; kdyžby ale nepřítel ukrutný vyhladiti chtěl věrné křesťany hrubým násilím a nebylo by ovšem prostředku jiného, jímž by mohl přichráněni a zachováni býti; tehdáž, nejen že dovoluje se bojovati mečem pro obranu vyznavačův pravdy, ale že se i nařizuje.« Dotazovatelé byli touto odpovědí uspokojeni. Tak

1417—1418 připravována znenáhla půda k husitství.

1419: 22. července byl náboženský tábor lidu českého (asi 40.000) na hoře Tábor u Bechyně.

30. července smetáni konšelé s oken radnice novoměstské v Praze.

Na zprávu o tom

16. srpna zemřel král Václav IV. raněn mrtvicí na Hrádku u Kundratic.

25. října dobyto Vyšehradu lidem novoměstským.

Mikuláš z Husi, dle svědectví současníků, řídil takřka svou rukou celé hnutí lidu českého. Snoval plány i způsoby, jak docíliti vítězství. Chtěl, aby válka vedena ne silou, ale uměním, poněvadž věděl, že nepřátelé jsou v přesile.

1420: od 5. ledna do 8. dubna na sněmu ve Vratislavi konány *přípravy proti Husitům.* Zikmund vymohl na papeži vyhlášení křižácké výpravy.

21. února založen *Tábor,* přední tvrz husitství.

25. března zvítězil Žižka u Sudoměře nad pateronásobnou přesilou obrněnců panských.

24. dubna dobyl Jan Žižka města *Písku,* jež od té doby stalo se věrným stoupencem husitství.

18. května vytrhl Žižka z Tábora na pomoc Praze,

19. května dobyl Benešova a poraziv téhož dne večer přesilu jízdy královské u Poříči n. S., dorazil

20. května do Prahy. Výkon přímo úžasný!

25. června byla *schůze lidu husitského na hoře Kunětické,* odtud přepaden a dobyt Hradec Králové.

30. června u *Tábora* rozprášeno vojsko Zikmundovo.

14. července *bitva na Vítkově.* Na posádku 26 mužů a 3 žen útočí 25.000 vojska Zikmundova; pomocí Žižkovou dobyto vítězství. Odtud vrch přezván Žižkovem.

10. srpna vyloupen *klášter Zbraslavský* Tábority.

1. listopadu poražen král *Zikmund před Vyšehradem.*

2. listopadu zkáza Vyšehradu rozlícenou spodinou lidu Pražského. Velebné sídlo Přemyslovců, plné prastarých památek, zničeno na vždy.

18. prosince dobyli Pražané města *Brandýsa n. Labem.*

24. prosince zemřel *Mikuláš z Husi v Praze,* vůdce lidu v prvých začátcích husitství, oplakáván přáteli svými. Jiní opět se radovali, že se sprostili člověka podvodného, jenž jen různice a nenávist mezi stranami husitskými působil. Jisto však jest, že to byla hlava výtečná a že štěstím bylo pro hnutí husitské, že Žižka po něm v čelo postaven a docílil svornosti.

Co Mikuláš z Husi snoval, to *Jan Žižka* prováděl.

Žižka jsa synek chudého zemana, cítil s lidem jako málo kdo. Daleko za hranicemi bojoval a ač byl jednookým, vynikal v boji prozíravostí a obezřetností nad všechny své doby.

Byl *pobožným,* opravdově pobožným, věřil všemu, co v zákoně obsaženo. Nebyl pobožnůstkář. Nenáviděl lidí obojetných, vlažných a rozpačitých.

Byl *skromným,* nebažil nikdy po osobním prospěchu. Byl bratrem druhým, jak žil, tak umřel — v chudobě.

Byl *vzdělaným.* Známá píseň »Kdož jste boží bojovníci« prý je plodem jeho ducha.

Co *válečník* stkví se Žižka mezi vůdci nepřemožitelnými. Čeho se mu nedostávalo na síle vojska, nahradil vyšším uměním válečným. Byl

přísným v plnění povinností svých a to i od jiných vyžadoval.

1421: 6. ledna zvítězil *Jan Žižka* nad Zikmundem u *Kutné Hory.*

16. března dobyl Žižka *Chomutova,* jejž strašně potrestal za hrubé pronásledování husitských Čechů.

1. dubna dobyli Husité města *Berouna.*

25. dubna dobyli Husité *Hory Kutné.*

29. května *Litoměřice* přistoupily ke kalichu a staly se odtud ryze českými a radikálně husitskými.

5. června prohlášen na sněmu Čáslavském *Sigmund za zbavena koruny české.*

5. srpna poraženi Pražané u Mostu. Žižka tu nebyl přítomen.

21. srpna *upálen Martin Houska* (Loquis) sektář Táborský, Pražany.

28. srpna *vtrhlo přes Cheb 200.000 německých křižáků do Čech.* Ubíjeli každého, kdo neuměl německy. Jakmile uslyšeli, že Husité táhnou, utekli ze země.

19. října zvolen *Jan Hvězda z Vícemilic* (Bzdinka) nejvyšším hejtmanem Pražským.

19. listopadu *vypálena Polička* Maďary Zikmundovými, 1300 obyvatel povražděno.

1. prosince slavný *vjezd Žižkův do Prahy.*

1422: 8. ledna zvítězil *J. Žižka u Habru* nad Zikmundem, prchajícím od Hory Kutné. Množství žoldnéřů uherských utonulo v Sázavě.

9. ledna dobyl Žižka *Německého Brodu,* jenž odtud několik let pustým zůstával, načež znovu osazen a odtud českým jest.

9. března sťat oblíbený kněz pod obojí *Jan Želivský* se 12 měšťany na radnici staroměstské. Z toho kruté rozbroje v Praze.

1423: 20. dubna zvítězil Žižka nad pány *na vrchu sv. Gotharda u Hořic.*

4. srpna Žižka porazil pány nedaleko *Hradce* a uchýlil se do Čáslavi, zanechav v Hradci hejtmana Lupáka. Pražané s pány přitáhli k *Čáslavi,* jíž chtěli dobýti, ale marně. Za to

22. srpna porazili *Lupáka u Týnce nad Labem.* Lupák byl tu zabit. Obě strany učinili proto příměří a Žižka uchýlil se s celou mocí *do Moravy.*

1424: 7. června zvítězil *Žižka nad Pražany u Malešova.*

14. června přitáhl Žižka *na Prahu,* potrestat ji za věrolomnost: *Jan Rokycana* zachránil město před pomstou zaslouženou.

11. října *zemřel u Přibyslavi Jan Žižka z Trocnova,* geniální válečník, vzorný charakter a nepřemožitelný vůdce lidu českého.

Dědictví Žižkovo převzal *Prokop Holý zvaný Veliký.* Kněz Prokop byl jen vůdcem ve válce, sám nikdy se bitvy nesúčastnil. Novější badatelé neuznávají geniálnost Prokopa Velikého. Bitvy, jež vyhrával, vyhrál prý proto, že nepřátelé postrašeni dali se předčasně na útěk. Byla to hlavně bitva u Lipan, jež dokázala nejen neopatrnost vůdcovu — dal se líčeným útěkem vylákati z vozů — ale i nekázeň ve vojsku, která zničila druhdy vítězné voje husitské.

1426: 16. června zvítězili Češi nad křižáky u Ústí n. Labem. Zbito přes 20.0000 Němců, odmítnuvších šetřiti zajaté; milosti nedáno.

1427: 12. března porazili Husité Albrechta Rakouského u Světlé v Rakousích.

4. srpna zvítězili Čechové nad křižáky u Tachova — bez boje.

14. září obležen a dobyt Kolín.

1428: 18. března porazili Sirotci biskupa vratislavského v krvavé bitvě u Nizy.

1429: 20. prosince odvetná *výprava Čechů do Míšně.*

1430: jízda do *Slezska a Uher.*
20. července obležen *hrad Libštein* v Čechách a po příměří Husité odtáhli.

1431: 9. února sněm *v Norimberce,* jehož hlavním předmětem byla nová výprava proti Čechům.

14. srpna Prokop Veliký slavně zvítězil nad křižáky *u Domažlic.* Den slavný a krásný, jeden z největších v českých dějinách.

Pátá obrovská vlna hrnula se na Čechy. Počítá se, že 40.000 jezdců, 90.000 pěších táhlo tenkráte pod znamením kříže, aby zlomili chrabrou neústupnost českého národa. Slova manifestu, jimiž kardinál Julian Cesarini ohlašoval vpád křižáckého voje, zněla sice laskavě a smířlivě, ale křižácké oddíly zuřily zase jako běsové v otevřených, nechráněných vesnicích. Češi však se nebáli. Nebylo bázně ani v geniálním Prokopovi, ani v statečných jeho spoluvůdcích, ani v oněch neznámých a nepoznaných hrdinech, jež všechny rozněcovalo vědomí veliké povinnosti.

Vůči hrozícímu přívalu ciziny srazily se všechny husitské strany do společného šiku.

Vojsko české vytáhlo v čas do pole. Poněvadž však kardinál Julian váhal vtrhnouti

do země, dokud neměl značné přemoci pohotově, Češi, aby netrpěli nedostatkem spíže, rozjeli se do svých domovů. Avšak rázem se shlukli opět, jakmile se voje nepřátelské 1. srpna provalily přes hranice. Dne 14. srpna dal Prokop svému vojsku soustředivšímu se u Chotětova rozkaz k pochodu proti křižákům, kteří rozloženi byli as mezi Domažlicemi a Chudenicemi. Sotvaže zpráva došla, že Češi se blíží, kardinál Julian vyšel na blízkou horu, aby obhlédl krajinu a určil místo k boji příhodné. Bylo k 3. hodině odpolední. Čechů nebylo ještě viděti, byliť asi míli vzdáleni: ale vzduchem neslo se z dálky temné rachocení jejich válečných vozů a nadšená píseň »Kdož jste boží bojovníci!« I v německém vojsku, kde jistě tisícové napjatě naslouchali, zaslechli vzdálený zpěv. A pojednou hrozný strach přepadl celé vojsko německé. Děs nalezl cestu pod železná brnění, přečetné oddíly knížat, pánů a měst zakolísaly se jako při prvém návalu vichru, a rázem dalo se celé to ohromné vojsko do zběsilého útěku. Marně kardinál utíkající zastavuje, prosí, zapřísahá... Křižáci utíkají všemi cestami pomezního hvozdu, jež ovšem jsou nepořádkem rychle zataraseny. Kardinál sbírá aspoň část vojska, aby kryl

ústup. Ale předvoj český již přichvátal a dopadl na Němce tak ostře, že je rozrazil a obrátil na útěk ještě divočejší. Kardinál ohrožený zoufalstvím vlastních lidí, sotvaže se v přestrojení útěkem zachránil. Ze 4.000 válečných vozů jen 300 zachránilo se do Němec: všechna děla, nesmírné zásoby, ohromný počet zajatců získali vítězní Češi.

Po takovém výsledku nebylo na další válku pomyšlení. Husitské Čechy nebyly pokořeny; zachovaly samostatnost. Jen tak možno, že 27 let později na královský trůn český dosedl syn českého národa, vyznavač Husova učení, v míru i válce veliký Jiří Poděbradský.

1433: 4. ledna přibylo prvé *poselství Čechů do Basileje* vyjednávat se sborem církevním o dohodu ve víře.

29. srpna hejtman sirotků Čapek ze Sán dal před *Tščevem* (Prusko) upáliti zajaté Čechy, kteří za žold sloužili Němcům proti Polákům.

1434: 30. května *poraženi Táboři na Lipanech.* Prokop Veliký raněn zemřel.

1436: 6. června prohlášena na sněmu v Jihlavě *kompaktáta.*

20. července *potvrdil král Sigmund Čechům svobody* jejich, načež byl přijat za krále.

1437: 15. ledna vyhlášena *kompaktáta,* jimiž přiznáno Čechům přijímání pod obojí. Věrolomnost Říma jich nikdy poctivě nedržela.

6. září *dobyto hradu Siona;* Roháč z Dubé zajat.

9. září statečný pán *Jan Roháč z Dubé,* nesmiřitelný odpůrce krále Sigmunda, oběšen v Praze s 52 druhy svými.

9. prosince zemřel král *Sigmund* ve Znojmě.

27. prosince přijat stranou katolickou *Albrecht V.*, vévoda Rakouský, po přání umírajícího Sigmunda za *krále českého.*

Prameny: F. Palacký: Dějiny národa českého.
K. Vaníček: Historický kalendář.
K. St. Sokol: Kronika.
Dr. V. Novotný: Mistr Jan Hus. (Zlatá Praha 1903.)
Pogius: Výslech, odsouzení i upálení Mistra Jana Husa.
ThDr. Frant. Loskot: K. Waldhauser. (Volná Myšlénka.)
ThDr. Fr. Loskot: Milíč z Kroměříže. (Volná Myšlénka.)
ThDr. Fr. Loskot: Matěj z Janova. (Volná Myšlénka.)